

cav.], ll. *praescribere* id.; *prescripció* [1640, DTo.]; *prescrit* i *prescriptible* [Lacav.], *imprescriptible*. *Proscriure* [Belv. 1803], ll. *proscribere* id.; *proscrit* [id.]; *proscripció* [id.]. *Rescriure*, rar [VidesR, gloss., «tramès lretres l'amic a son amat --- e l'amat *rescisc* a son amic», Llull (*Amic*, NCL. xiv, 42.24)], ll. *rescribere* 'contestar a una carta'; *rescrit*. *Subscriure* [Belvitges, 1803], ll. *subscribere* 'escriure dessota, signar'; *subscripció* [Belv.]; *subscrit*; *subscriptor*. *Transcriure* [Belv., 1803], ll. *transcribere* id.; *transcripció*.

Crp.: *Infrascrit* [Belv., 1803], menys usual en cat. que *sotascrit* i *sotascriure*.

Escrivança (Massalcoreig, AlcM) més aviat que deformació d'*esgarrijança* ho sembla d'una variant de *galivança*, alterat per influència de *escalivar* 'escarmen-tar' i (potser amb alguna confusió de *escriure* i *esgar-rifar*).

Escrivania, V. *escriure* *Escrivella*, *escrivellar*, V. *clivella* *Escrivent*, V. *escriure* *Escrodinyar*, V. *es-codriñar* (ESCRUTAR)

ESCRÒFULA, pres del ll. tardà *scrofula* id., dimi-nutiu del ll. *scrofa* 'truja, femella del porc'. □ 1.ª doc.: c. 1500, Cauliac. La vella expressió catalana és *porcellanes*, derivat de *porcell*, com a calc del ll. *scro-fula*.

Escrofulós [Lab. 1839]. *Escrofulària*, del ll. botà-nic i medical *scrofularia*, dita així per les virtuts cu-ratives que se li atribueixen [c. 1500, Cauliac]; *es-crofulariàcies*. *Escrofulisme*. *Escrofulosi*.

Escrostament, *escrostar*, *escrostissat*, *escrostona-ment*, *escrostonar*, -onat, V. *crosta*.

ESCROT, 'bossa dels testicles', pres del ll. tardà *scrotum* id. □ 1.ª doc.: Lab. 1864, *escroto*.

Crp.: *Escrotocele* (id.).

Escrú, V. *cru* *Escrui*, V. *escull* *Escrui*, *escriu-idor*, *escriuiment*, *escriuixir*, V. *cruixir* *Escruma* i *escrumadora*, V. *escuma*

ESCRÚPOL, pres del ll. *scrupulus* 'pedreta petita i punxeguda' (que ficada en el calçat ens molesta), 'preocupació, fibló, escrúpol'. □ 1.ª doc.: 1398, Bernat Metge.

«Sí res saps que poguesses dir a les altres coses, di-gues-ho. — Moltes coses, Senyor, hi poria dir, mas ben conec que a la fi en arena hauria llaurat. Ffe m'i in-dueix a creure-les, posat que algun *escrúpol* de dubi-tació m'i ocorregia», *Lo Somni* (NCL., 37.4). Com a nom d'un pes molt petit, 1474; «La onça se pot partir en --- 8 dracmes, 24 *escrúpols*», OPou (*TbPu.*, 75). *Escrupolós*, -pulos, DTo. 1670 «*minutus homo, pusil-lanimus, nimis religiosus*». *Escrupolositat*. *Escrupo-lejar*.

Escrupuló, V. *escapoló*

ESCRUTAR, pres del ll. *scrutari* 'escorcollar, explo-rar, rebuscar'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII, *VidesR*.

«—Ages mercè d'un fil que eu he! E --- ab dolor plorà e se n'anà al jutge, e'l jutge li dix: —Fé almenys que-m digua que-l desempar --- Adoncs Sent Pastor dix: —Digues-li que *escrute* ben la sua colpa, segons leys, e si és digne de mort, muyra; en altra manera fassa-n so que-s vula», *VidesR*, f° 255r2.

DERIV.: *Escrutament* [c. 1500]. *Escrutador* [1451]. De *scrutari* derivà el llatí tardà un *scrutinare* 'examinar minuciosament' (a penes mai adaptat al ca-talà, *escrutinar*, rarament *escrutinador*, 1750), i d'a-quell l'abstracte *scrutinium*, d'on per via sàvia, cat. *escrutini* 'investigació rigorosa i per menut' i 'recompte dels vots secrets' [1380; «que a *escrutini* o alba-rans fossen elets 8 missatges», S. xv, Comes, *Li. de Coses Asseny.*, 158].

Combinant aquests dos mots es formà un *SCRŪ-TINIARE que restà aliè al llatí vulgar general, però sembla haver prosperat i arrelat en el peculiar hispà-nic, almenys el del centre de la Península (i potser Oest i Sud), on donà el cast. *escudriñar* 'escorcollar' vivíssim i molt sovint documentat des de les albes del període literari [1076, ja copiosament en el S. XIII], i segons sembla també són genuïns el port. *escudri-nhar* [princ. S. XVI, i ben clàssic] i en aragonès ja mj. S. XIII.

En català apareix com a mot peculiar del País Va-lencià, on surt en bons clàssics des de c. l'a. 1400, en Ant. Canals i StVicentF, quasi sempre amb la *r* tras-ladada endavant (fenomen tan corrent en cast., com extraordinari en la nostra llengua), i sovint amb voca-lisme alterat, *escodriñar* (per ultracorrecció a la ma-nera de *podir*, *lloir*, parcialment)¹ més que no *es-cudr*:- «puçar-se'n al sobiran cel per *escudriñar* lo consell de Déu», Canals (*Provid.*, NCL., 85), però ge-neralment amb *o*: «après que les dites spics agren vist tota la host --- Scipió --- los dix si avien ben vista i *escodriñade* la host sua» (id., *Scipió*, 43, *escodr.*, id., *Provid.*, 120.1), «Déus no solament mira les paraules, ans *escodriña* lo cor e ama aquells que 'l servexen», Canals (*CoDoACA* XIII, 598); «la sisterna --- qui la *escodriñe* bé, trobe-y aygua clara», StVicentF (*Serm.* 1, 241.11) i algun cop, antigament, sense moure la -r: «la terra movia quasi escarbant e *escodriñant*, do-nant a entendre als que han de dar sentència, que de-ven abans *scrudinyar* la justícia, e scarbar bé lo fet --- scarvant ---», id. (*Quar.*, 166.50). Vegeu encara algun altre testimoni més o menys antic (tres, que semblen en majoria val. i del S. XVI), en el DAG.

És, ben cert, corrent i arrelat en terra valenciana, i avui popularment, sobretot en la forma alterada per etim. pop., *esquadrinyar*, com em confirmen per al Migjorn i el Centre Enric Valor (c. 1950) i Giner i March (1955); i jo mateix vaig copsar i anotar *eskwa-driñár* 'escorcollar' a Llanera de Xàtiva (1962); a Al-fàs m'apunto (1963) «*escuadriñan* con temor / para ver lo que allí había» en uns goigs populars locals en llenguatge més o menys castellà.

Cal negar rotundament l'afirmació d'AlcM que s'usi